

TÉMA

Első bécsi döntés

INTERJÚALANY

Balkányi Iván

KOROSZTÁLY

11 – 12. osztály

IDŐTARTAM

45 perc

JAVASOLT TANTÁRGYAK

Történelem, etika,
társadalomismeret
osztályfőnöki óra

FELADATLEÍRÁS

A feladat során a diákok megismerik az első bécsi döntést és következményeit. A feladatban használt források – térkép, irodalmi szöveg, videóinterjú – elemzése elősegíti az árnyalt gondolkodás fejlesztését és a különböző perspektívák értékelését.

TANTERVI KAPCSOLÓDÁSOK

A feladat megfelel a 2020-as Nemzeti Alaptantervhez illeszkedő tartalmi szabályozóknak (Kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyamára, Kerettanterv a gimnáziumok 7-12. évfolyamára, Kerettantervek az iskolarendszerű felnőttoktatás 1-12. évfolyamára, Kerettantervek a szakképzés területére).

SZÜKSÉGES SEGÉDANYAGOK

- Tanulói feladatlapok és mellékletek
- Videóklip

TANULÁSI CÉLOK

A feladat elvégzése nyomán a diákok fejlesztik forráselemző képességeiket, valamint árnyalt és kritikai gondolkodásra való készségüket azáltal.

Ráhangolódás

Bemelegítő beszélgetés – történhet frontális megbeszélés, csoportmunka vagy pármunka formájában.

- Idézzük fel az egyetemes történelem során tanult müncheni konferencia döntéseit és következményeit.

Ismertessük a diákokkal az első bécsi döntés körülményeit, határozatait, majd vizsgáljuk meg a csatolt térképinformációit. (*Tanulói feladatlap – 1. feladat*)

Beszéljük meg az alábbi kérdéseket. Az utolsó kérdésre adott válaszokat rögzítsük a táblán.

- Milyen nemzetiségek éltek a döntés által érintett felvidéki területen?
- Mennyire tekinthető igazságosnak a döntés?
- Mit gondoltok, miként viszonyulhattak a döntéshez a terület magyar, illetve szlovák lakosai?

Ismertessük a feladatot: Balkányi Iván videóinterjújának és Márai Sándor visszaemlékezésének egy-egy rövid részletet fogják megnézni, illetve elolvasni, majd értelmezni a diákok. A feladat során a tanulók különböző típusú források értelmezésének készségét gyakorolják. Osszuk meg a diákokkal két egykori kassai polgár, Balkányi Iván és Márai Sándor rövid életrajzát.

Gyűjtőmunka

A Márai idézet elolvasása és Balkányi Iván klipjének megtekintése.

A diákok egyéni vagy csoportmunkában hasonlítsák össze a két visszaemlékezést a mellékelt feladatlap kérdései alapján. (*Tanulói feladatlap – 2. feladat*)

Jelentésteremtés

A diákok csoport- vagy pármunkában osszák meg a válaszaikat és vessék össze az óra elején megfogalmazott (a táblán összegyűjtött) véleményükkel!

- Mit gondoltok, miként viszonyulhattak a döntéshez a terület magyar, illetve szlovák lakosai?

A diákok írják le egy-két mondatban, hogy hogyan egészítette ki véleményüket a visszaemlékezések megismerése!

Reflektálás

A diákok a tanár irányításával osztályszinten vitassák meg, mi változott a trianoni békét követő közel húsz évben, ami a felvidéki, kisebbségi sorban élő magyarokat és az anyaországiakat –a várakozásokkal ellentétben– nem feltétlenül hozta közelebb, hanem sok esetben elidegenítette egymástól.

Melléklet Életrajzok

Balkányi Iván rövid életrajz

Balkányi Iván 1930-ban felvidéki zsidó vallású polgári családban született. A család azután is megőrizte magyar identitását, hogy Kassa a trianoni béke következményeként Csehszlovákiához került. Édesapja gépészmérnökként sikeres vállalkozást vezetett. A második világháború alatt családjával együtt a kassai gettóba kényszerült, majd később Auschwitzba deportálták őket. Édesapjával megjárta Eule, majd Ebensee koncentrációs táborokat, végül 1945-ben tértek vissza Budapestre. A háború után orvosnak tanult, és később az Uzsoki Kórházban praktizált. Megházasodott, egy gyermeke született.

Az interjú 2001-ben készült, Budapesten.

Márai Sándor rövid életrajz

Márai Sándor 1900-ban született Kassán polgári családban. Iskoláit Kassán és Eperjesen végezte, majd 1918-ban Budapestre költözött, ahol megkezdte jogi tanulmányait. Később átjelentkezett a bölcsészkarra. A Tanácsköztársaság bukása után külföldön tanult és dolgozott, és csak 1928-ban tért haza.

Az 1930-as években az *Egy polgár vallomásai* című művével került a hazai próza élvonalába. A Felvidék visszacsatolásakor ellátogatott szülővárosába, melynek emlékét a *Hallgatni akartam* című művében örökítette meg.

A második világháború után Olaszországba költözött, majd az Egyesült Államokban telepedett le. Felesége - Matzner Ilona -, majd fogadott fia halála után magányosan, nehéz körülmények között élt. 1989-ben önkézével vetett véget életének.

Melléklet

Tanulói feladatlap

1. feladat

Vizsgáld meg a mellékelt térkép információit, majd gondold végig az alábbi kérdéseket!

Ismertessük a diákokkal az első bécsi döntés körülményeit, határozatait, majd vizsgáljuk meg a csatolt térkép információit. Beszéljük meg az alábbi kérdéseket.

- Milyen nemzetiségek éltek a döntés által érintett felvidéki területen?

- Mennyire tekinthető igazságosnak a döntés?

- Mit gondoltok, miként viszonyulhattak a döntéshez a terület magyar, illetve szlovák lakosai?

Forrás: Száray Miklós – Kaposi József: Történelem IV., Középiskolák 12. évfolyam, Tankönyvi képek, ábrák, térképek tanórai feldolgozásra CD-Rom. Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., 2008.

2. feladat

Olvasd el a Márai Sándortól vett idézetet és nézd meg Balkányi Iván videóklipjét, majd vedd össze a két forrás információit a kassai bevonulásról a táblázat szempontjai alapján! Milyen hasonlóságokat, illetve különbségeket vélsz felfedezni a két visszaemlékezés között?

Márai Sándor a kassai bevonulásról

„Nagy csinnadrattával vonultunk be, ágyúkkal, motorokkal, tankokkal és gyalogsággal, mintha valamilyen győztes hadsereg venné birtokba az ősi magyar várost. (...) Később megérkezett a kormányzó, hagyományos fehér lován, beszédekhangzottak el, a középkori szép dóm tornyában megkondultak a harangok. Az utcán emberek tízezrei szorongtak, magyarok, szlovákok, a felvidéki zsidóság, amely az utolsó húsz esztendőben elhatározó hűséggel tartott ki a magyar kisebbség mellett, és választásokon, a kultúréletben mindig tüntetően támogatta a magyar érdekeket. (...)

Álltunk, őslakosok és jövevények, a régi város ünnepien feldíszített utcáin, hallgattuk a harangszót, a dagályos beszédeket (...), ismerkedtünk és emlékeztünk. Az első órák meghatottságában sem hagyott el az a baljós érzés, hogy valami itt nem sikerült. (...) Mert valami baj történt ezen a napon s az elkövetkező időben, ezt bizonyosan tudtam. (...) bennünk volt a hiba, a hazatérőkben. Nagyon rövid idő múltán a város őslakosai is úgy érezték és ki is mondták, hogy az a Ma gyarország, amelyhez most hazatértek, nem egyezik a régi hazáról őrzött emlékképpel. Mit is hoztunk, mi, húsz éven átolyan nehezen várt hazaiak az őslakosoknak? Hoztuk a tudatot, hogy megint magyarok, szervesen hozzátartoznak az ősi országhoz, és ez a tudat nagy felszabadulás volt a felvidéki magyarság számára. De ez a ma yarság, ha kisebbségi sorban is, ha egy sovén cseh és szlovák nemzetiségi politika korlátozásai között is, megismert e húsz évben egy demokratikus életformát (...)

Mi, a trianoni Magyarország képviselői, akik most viszontláttuk ezt a földet, megdöbbenve eszmélhettünk reá, hogy a Duna-medencében a mi hazai életformánk, társadalmi berendezkedésünk, világnézetünk felett elhaladt az idő. Nem a régi Magyarországot hoztuk, hanem egy kísértetszerű, eltorzult változatát annak, amire a felvidéki őslakosok emlékeztek. (...)

A közigazgatási és katonai rendszer, melyet hoztunk, úgy rendezkedett be ezen a területen – rögtön az első órától –, mintha nem is haza, egy magas műveltségű, urbánus, a demokrácia alapfogalmaival megismerkedett magyar közösség életébe térne meg, hanem valamilyen gyarmati területre, ahol korbáccsal, pálinkával, kereszttel kell a bennszülötteket móresre tanítani.”

(Forrás: Márai Sándor: Hallgatni akartam, Helikon Kiadó, 2013, 87–91.o.)

Lesson

Első bécsi döntés

szempontok	Márai Sándor	Balkányi Iván
A kassai bevonulás mely momentumát emelik ki?		
Mi okozott örömet a felvidéki magyaroknak?		
Mi okozott csalódást a felvidéki magyaroknak?		